

SDG 11: CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE VE SVĚTLE INDIKÁTORŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE VYUŽÍVANÝCH V PROSTŘEDÍ MĚST ČESKÉ REPUBLIKY

SDG 11: SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN COMPARISON WITH THE INDICATORS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE ENVIRONMENT OF THE CZECH REPUBLIC.

Ing. Martin Maštálka, Ph.D., Mgr. Tatiana Korovchenko

Institute of Regional and Security Sciences, Faculty of Economics and Administration,
University of Pardubice
Studentská 95, 532 10 Pardubice, Czech Republic
e-mail: martin.mastalka@upce.cz

Klíčová slova:

Cíle udržitelného rozvoje, indikátory udržitelného rozvoje, rozvoj města, management města, Agenda 2030, Strategický rámec Česká republika 2030

Keywords:

Sustainable development goals, sustainable development indicators, city development, city management, Agenda 2030, Strategic Framework Czech Republic 2030

Abstrakt:

Cíle udržitelného rozvoje (SDG – Sustainable Development Goals) navazují na předchozí Rozvojové cíle tisíciletí (MDG – Millennium Development Goals) a především dále pokračují v cestě, kterou započala na konci 80. let 20. stoletá tzv. Bruntlandová zpráva. Sada celkem 17 cílů se snaží postihnout a řešit hlavní problémy, kterým v současné době lidstvo jako celek čelí. Tato sada cílů je dalším krokem v rozvíjející se myšlence udržitelného rozvoje. Předložený příspěvek je zaměřen rozvojový cíl č. 11: Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce. Jestliže cíle udržitelného rozvoje představené OSN jsou navrženy s ohledem na celosvětové problémy, je samozřejmé, že každá země bude při implementaci tohoto dokumentu reflektovat svá státní či národní specifika. Příspěvek tak představuje současný stav procesu a specifika implementace indikátorů Cílů udržitelného rozvoje v prostředí České republiky.

Abstract:

The Sustainable Development Goals are following the track of the Millennium Development Goals and established by the “Bruntland Report” from the late 80’s of the 20th century. The set of 17 goals is focused to the main problems that is the Earth-inhabitants’ community facing. The set of the goals is a development step of the blossoming principle of the sustainable development. This paper is focused to the Sustainable Development Goal No. 11: Make cities inclusive, safe, resilient and sustainable. As the UN’s SDGs is the document reflecting the world-wide problems it is natural that there are local specifics in countries and regions. This paper describes the situation in the field of the sustainable (city) development indicators in the central European country – the Czech Republic and fits the country’s situation into the environment of the SDG.

Úvod

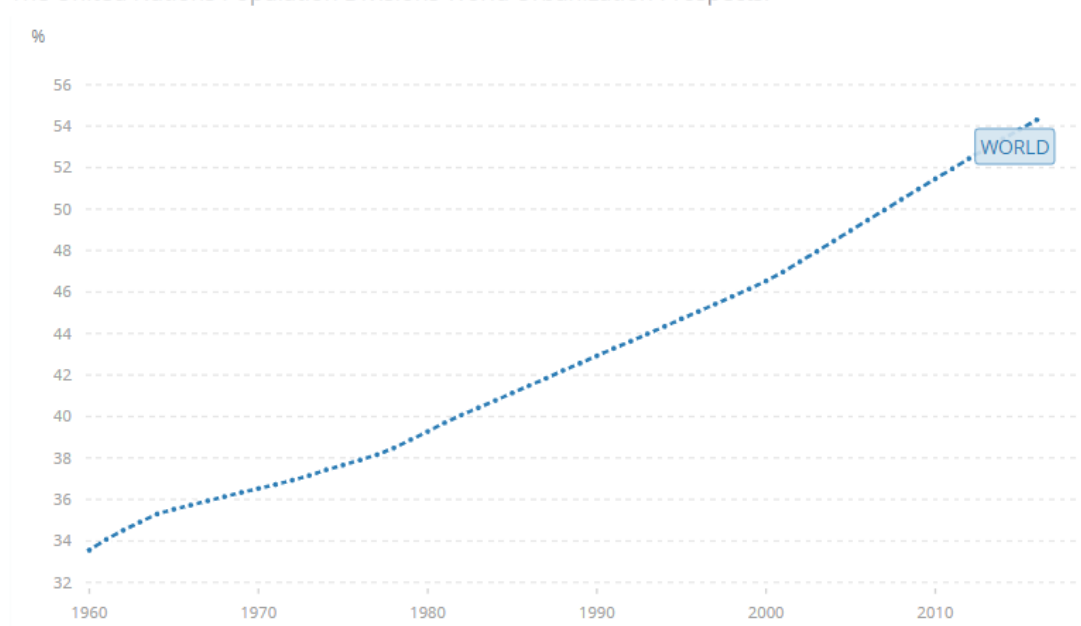
Města jsou od nepaměti centry společenského a hospodářského rozvoje společnosti. Tato skutečnost byla v posledních stoletích posílena urbanizací, jejíž průběh je však velice úzce spjat se společenskou situací v konkrétní zemi či oblasti. Urbanizace probíhající ve střední Evropě v souvislosti se společenskými, politickými, a především hospodářskými změnami od poloviny 19. do konce 20. století (Paulinyi, 2002; Širůček, 2007) je tak patrná v mnohem větším měřítku v současné Číně, Indii a dalších zemích třetího světa, zatímco ve vyspělých zemích je extenzivní forma urbanizace nahrazována intenzifikací vazeb mezi městy a jejich zázemím (Šilhánková, 2009).

Stejně jak se mění v čase a místě hospodářské, sociální a environmentální podmínky, mění se i požadavky na města a jejich struktury (Hrůza, 1965). I přesto lze najít některé principy, které v dnešní době považujeme za moderní, avšak lze je nalézt již v literatuře vydané před více než půl stoletím. V textech zaměřených na návrh a správu měst na území českých zemích tak již na počátku 30. let 20. století se tak nachází úvahy o tom, že „v městě rostoucím náhodně a bez jednotného plánu vzniká příliš rozlehlá a roztráštěná uliční síť, jejíž zřízení a udržování vyžaduje příliš velkých nákladů ... ne-li hned, tedy v budoucnosti zatíží neúměrně k počtu obyvatelstva finanční hospodářství obce“, (Říha a Fierlinger, 1932, str. 10), což jsou myšlenky, na jejichž aktuálnost v měřítku regionálním, resp. v souvislosti s probíhající suburbanizací, je poukazováno dodnes (např. Hnilička, 2012; Šilhánková, 2007). Pouze náročnost zdrojů byla rozšířena z úzkého pohledu financí na také na zdroje přírodní a minimalizaci dopadů fungování měst.

Většina problémů, kterým do druhé poloviny 20. století čelila města západní Evropy a Severní Ameriky, jsou v současné době řešeny ve městech rostoucích zemích třetího světa. Jedná se především o zásobování vodou a energiemi, dostupnost bydlení a problémy na ně přímo či nepřímo navázané (Zhang, 2016; Wang a Bai, 2017). V současné době více než polovina ze 7 miliard obyvatel žije ve městech (The World Bank, 2017) a míra urbanizace by dle dosavadních trendů měla i nadále stoupat.

Graf 1 Vývoj světové míry urbanizace v letech 1960-2016
Urban population (% of total)

The United Nations Population Divisions World Urbanization Prospects.

Zdroj: *The World Bank, 2017*

Mezi patnácti největšími městy v roce 2015 nebylo ani jedno evropské, zatímco asijských zde bylo deset. Všechna města v tomto žebříčku mají více než 17 milionů obyvatel, avšak liší se velmi výrazně hustotou osídlení a kvalitou života svých obyvatel (*7 Continents and 5 Oceans of the World, 2015*).

Tabulka 1 Patnáct největších světových měst

	Město, stát	Rozloha [km ²]	Počet obyv. [mil.]	Hustota obyv. [obyv./km ²]
1	Tokio, Japonsko	13.500	35,7	2.644
2	Jakarta, Indonésie	6.392	28,3	4.427
3	Soul, Jižní Korea	10.400	25,8	2.480
4	Šanghaj, Čína	6.340	23,0	3.628
5	Dillí, Indie	1.590	22,2	13.989
6	Manila, Filipíny	4.863	21,4	4.404
7	Karáčí, Pákistán	803	20,9	26.000
	Bombaj, Indie	1.176	20,8	17.687
	New York City, USA	30.671	20,5	667
	Mexico City, Mexiko	9.560	20,5	2.140
	Sao Paulo, Brazílie	3.173	20,2	6.500
8	Ósaka, Japonsko	11.170	19,0	1.702
9	Peking, Čína	3.497	18,3	5.236
10	Káhira, Egypt	1.658	17,8	10.745

Zdroj: *7 Continents and 5 Oceans of the World, 2015*

Na tento vývoj reaguje i Organizace spojených národů, která se problematice růstu měst a dopadům tohoto fenoménu intenzivně věnuje. Předmětem tohoto článku je vytvoření celkového obrazu o aktuálním stavu problematiky udržitelného rozvoje měst a jeho odrazu

v prostředí České republiky. Vzhledem k tomu, že se jedná o příspěvek komparativní, je z metodického hlediska založen na analýze a porovnání textů.

Cíle udržitelného rozvoje – Sustainable Development Goals (SDGs)

Výše uvedených skutečností je si vědomo také Světové společenství, které problematiku měst zahrnuje jako samostatný bod mezi 17 Cílů udržitelného rozvoje (dále jen SDGs – Sustainable Development Goals) pod názvem Udržitelná města a obce (United Nations, 2015c). Sedmnáct Cílů udržitelného rozvoje představuje program rozvoje na léta 2015 – 2030 a navazuje na úspěšnou agendu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Návrh závěrečného dokumentu pro summit OSN „Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development (Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030)“, který byl předložen ke schválení v září roku 2015 a na kterém se dohodly státy Světového společenství, je výsledkem tříletého procesu, který začal na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Riu de Janeiro (Rio +20) (United Nations, 2015a). Jednotlivé cíle udržitelného rozvoje jsou:

1. Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě.
2. Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství.
3. Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku.
4. Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny.
5. Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek.
6. Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi.
7. Zajistit přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie pro všechny.
8. Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny.
9. Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a inovace.
10. Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi.
- 11. Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce.**
12. Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu.
13. Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládnání jejích dopadů.
14. Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje.
15. Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity.
16. Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních.
17. Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování. (United Nations, 2015a).

Obrázek 1 Cíle udržitelného rozvoje,

Zdroj: OSN

Stejně jako další autoři (např. Owen; 2010, Shen a kol., 2017; Tang a Zhang, 2017) vidí i Organizace spojených národů v růstu měst nejen nebezpečí ve formě intenzivního čerpání zdrojů, produkce odpadů a akumulace socio-patologických jevů (Sobotová, 2017), ale rovněž příležitost ke zvýšení efektivity využití zdrojů a jejich fungování jako pólů růstu (Rada vlády pro udržitelný rozvoj, 2015; United Nations, 2015b). Aby však města mohla plnit především svou pozitivní roli v rozvoji lidského společenství, a stát se tak inkluzivními, bezpečnými a odolnými, je podle OSN třeba naplnit cíle uvedené v Tabulce 2.

Tabulka 2 Podcíle a jejich indikátory k cíli č. 11

Cíl	Indikátor
11.1 Do roku 2030 zajistit všem přístup k odpovídajícímu, bezpečnému a cenově dostupnému bydlení a základním službám, zlepšit podmínky bydlení ve slumech.	Podíl obyvatelstva žijícího ve slumech, v nelegálních sídlech či v neadekvátním prostředí.
11.2 Do roku 2030 poskytnout všem přístup k bezpečným, finančně dostupným, snadno přístupným a udržitelným dopravním systémům zlepšit bezpečnost silničního provozu zejména rozšířením veřejné dopravy se zvláštním důrazem na potřeby lidí v těžké situaci jako ženy, děti, osoby se zdravotním postižením a starší osoby.	Podíl obyvatel, kteří mají vyhovující přístup k veřejné dopravě (rozdělení dle pohlaví, věku, zdravotně postižených osob).
11.3 Do roku 2030 posílit inkluzivní a udržitelnou urbanizaci a kapacity pro participativní, integrované a udržitelné plánování a správu měst a obcí ve všech zemích.	Poměr záboru neurbanizované půdy k růstu populace. Podíl sídel s přímým zapojením obyvatel do procesu plánování a rozvoje řádně a demokraticky fungujícího sídla
11.4 Zlepšit úsilí na ochranu a záchranu světového kulturního a přírodního dědictví.	Celkové výdaje (veřejné a soukromé) na osobu vydané na uchování a ochranu veškerého kulturního dědictví podle typu tohoto dědictví (kulturní, přírodní, světové...), úroveň správy (národní, regionální, místní/obecní/městské), typ výdajů (provozní/investiční) a typ soukromého financování (dárcovství, neziskový sektor, sponzoring).

Cíl	Indikátor
11.5 Do roku 2030 výrazně snížit počet úmrtí a dalších negativních dopadů přírodních katastrof zahrnujících pohromy spojené s vodou. Týká se to také přímých ekonomických ztrát ve vztahu ke globálnímu HDP. Zvláštní pozornost je nutné věnovat ochraně chudých a zranitelných lidí.	Počet úmrtí, pohřešování a osob postižených přírodními pohromami na 100 tis. obyvatel. Přímé ztráty způsobené přírodními pohromami ve vztahu k HDP, vč. poškození kritické infrastruktury a narušení základních služeb.
11.6 Do roku 2030 snížit nepříznivý dopad životního prostředí měst na jejich obyvatele, zejména zaměřením pozornosti na kvalitu ovzduší a nakládání s komunálním i jiným odpadem.	Podíl sebraného tuhého komunálního odpadu na celkovém odpadu vyprodukovaném v sídle. Roční průměrné koncentrace pevných částic v ovzduší (např. PM 2,5 a PM 10).
11.7 Do roku 2030 zajistit všeobecný přístup k bezpečné, inkluzivní a přístupné městské zeleni a veřejnému prostoru, zejména pro ženy a děti, starší osoby a osoby se zdravotním postižením.	Průměrný podíl zastavené plochy sídel, která je určena pro volně dostupné veřejné prostory pro veškeré obyvatelstvo (rozdělení dle pohlaví, věku zdravotně postižených osob). Podíl obětí násilí nebo sexuálního obtěžování (rozdělení dle pohlaví, věku zdravotně postižených osob) za posledních 12 měsíců.
11. a Podporovat pozitivní ekonomické, sociální a environmentální vazby mezi městskými, příměstskými a venkovskými oblastmi zlepšením národního a regionálního rozvojového plánování.	Podíl obyvatel žijících ve městech, které implementují místní nebo regionální plány rozvoje respektující prognózy populačního vývoje a nároky na zdroje (rozdělení podle velikosti měst)
11. b Do roku 2020 výrazně zvýšit počet měst a obcí, které přijímají a realizují integrované politiky a plány na podporu inkluze, účinného využívání zdrojů, zmírňování a adaptace na změnu klimatu, odolnost vůči katastrofám, a vypracovat a realizovat komplexní řízení rizik katastrof na všech úrovních v souladu se Sendajským rámcem pro DRR 2015 – 2030.	Podíl místních samospráv, které přijaly a implementují strategie snižující nebezpečí lokálních přírodních pohrom v souladu se Sendajským rámcem pro omezení nebezpečí přírodních pohrom 2015-2030 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030). Počet zemí s národními a místními strategiemi na omezení nebezpečí přírodních pohrom.
11. c Podporovat nejméně rozvinuté země, mimo jiné prostřednictvím finanční a technické pomoci, při stavbě udržitelných a odolných budov s využitím místních materiálů. (United Nations, 2015b)	Podíl finančních zdrojů určených pro méně rozvinuté země, které jsou určeny pro budování nebo přestavbu udržitelných, odolných a energeticky úsporných budov budovaných z místních materiálů.

Zdroj: United Nations, 2016; vlastní úprava

Indikátory Cílů udržitelného rozvoje v prostředí České republiky

Vyhodnocení naplňování Cílů udržitelného rozvoje a jejich podcílů je v (nejen) v globálním měřítku velkou výzvou. Sestavení ukazatelů dostatečně vypovídajících o mře dosažení jednotlivých cílů a zároveň jsoucích k dispozici v co nejširším okruhu států bylo v roce 2015 svěřeno Statistické komisi OSN, resp. skupiny IAEG-SDG (Inter-Agency and Expert Group on Sustainable Development Goals Indicators), kterou tvoří zástupci 27 národních statistických úřadů, přičemž Český statistický úřad (ČSÚ) má status pozorovatele. O rok později byla představena globální sada 241 indikátorů, která by měla dále být předložena Valnému shromáždění OSN (září 2017). Metodika ke všem těmto indikátorům však dosud není k dispozici. Jednotlivé indikátory byly rozčleněny do skupin TIER I (existuje metodika, data jsou dostupná), TIER II (metodika se vyvíjí a data nejsou snadno dostupná a TIER III

(neexistuje celosvětově uznávaná definice definice), přičemž dostupnost dat a metodiky jednotlivých indikátorů se postupně zjišťují a dopracovávají (Ritschelová, 2016; Valinová, 2016, Sidorov, 2017).

V České republice je návazným dokumentem na Cíle udržitelného rozvoje Strategický dokument Česká republika 2030, který byl schválen Vládou ČR v dubnu 2017 a jehož Přílohou č. 1 jsou Indikátory ke specifickým cílům strategického rámce Česká republika 2030. (Úřad vlády ČR, 2017). Tento dokument stanovuje 6 klíčových oblastí, 97 strategických cílů a 192 indikátorů. Implementační dokument ke strategickému rámci by měl být vyhotoven do konce listopadu 2017. V něm bude ke každému specifickému cíli připravena tzv. karta cíle, jenž kromě návazností na další dokumenty, zhodnocení současného stavu a dalších informací, budou i indikátory, které dále poslouží k vypracování Zprávy o kvalitě života a její udržitelnosti. (Úřad vlády ČR, 2017b).

Ke koordinaci agendy v oblasti indikátorů udržitelného rozvoje s ohledem na naplňování indikátorového rámce strategického dokumentu Česká republika 2030 a přípravě indikátorů k Agendě 2030 – Cílům udržitelného rozvoje byl v roce 2015 při Radě vlády pro udržitelný rozvoj ustanoven Výbor pro indikátory udržitelného rozvoje. (Vláda ČR, 2016). Tento orgán je zodpovědný za postupné metodické ukotvení metodik jednotlivých ukazatelů tak, aby mohlo dojít v roce 2020 ke zpracování Zprávy o kvalitě života a její udržitelnosti za léta 2017 a 2018. (Úřad vlády ČR, 2017b)

Jak již bylo uvedeno, samotný dokument Strategický rámec Česká republika 2030 je členěn do šesti základních oblastí:

1. Lidé a společnost.
2. Hospodářský model.
3. Odolné ekosystémy.
4. Obce a regiony.
5. Globální rozvoj.
6. Dobré vládnutí. (Úřad vlády ČR, 2017b)

Z tohoto dělení vyplývá, že dokument sice neodpovídá ve své struktuře Cílům udržitelného rozvoje, avšak části zabývající se sídly se z velké části překrývají (SDG – G11 vs. SRČR – Cíl 4). Rovněž indikátory použité ve strategickém rámci jsou velmi často zároveň ukazateli využívanými pro vyhodnocování SDG. Přiřazení jednotlivých indikátorů ke specifickým cílům strategického rámce je patrné v Tabulce 3.

Tabulka 3 Specifické cíle Strategického rámce Česká republika 2030 a jejich indikátory

Strategický cíl	Navržený indikátor
10 Ekonomické aktivity podporuje stabilní a funkční infrastruktura.	
10.6 Navzdory důsledkům změny klimatu stát udržuje vysoký standard vodohospodářských služeb a zároveň zvyšuje jejich dostupnost.	Obyvatelé zásobování vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu Obyvatelé trvale bydlící v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu s koncovkou ČOV
16 Veřejné služby v území jsou pro všechny obyvatele lépe dostupné.	
16.1 Strategické a územní plánování je na všech úrovních koordinováno.	Existence metodiky pro koordinaci územního a strategického plánování na úrovni státu, krajů a obcí Počet projektů realizovaných v rámci strategií CLLD Počet projektů realizovaných v rámci strategických dokumentů pro území aglomerace

Strategický cíl	Navržený indikátor
10 Ekonomické aktivity podporuje stabilní a funkční infrastruktura.	
10.6 Navzdory důsledkům změny klimatu stát udržuje vysoký standard vodohospodářských služeb a zároveň zvyšuje jejich dostupnost.	Obyvatelé zásobování vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu Obyvatelé trvale bydlící v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu s koncovkou ČOV
16.2 Jsou stanoveny závazné standardy základních veřejných služeb a jim odpovídající veřejné infrastruktury občanského vybavení a jsou platné pro veškerou zástavbu.	Existence standardů dostupnosti veřejných služeb
16.3 Předpoklady pro dostupnost základních veřejných služeb jsou zajištěny již ve fázi územního a strategického plánování	Počet municipalit naplňujících požadavky metodiky Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury
16.4 Postupy strategického a územního plánování jsou koordinovány na úrovni přesahující úroveň jednotlivých obcí.	Existence metodiky pro koordinaci územního a strategického plánování na úrovni přesahující úroveň jednotlivých obcí Podíl území/obyvatel z celkové rozlohy ČR / obyvatelstva ČR, zahrnutých do území řešených dokumenty územního a strategického plánování přesahujících úroveň jednotlivých obcí, vzájemně metodicky koordinovaných
17.1 Dnešní venkovské a periferní oblasti se nevyliďňují a jejich populace nestárne více než v urbanizovaných oblastech.	Migrační saldo (daného území) Index stáří
17.2 Jsou podporovány vysoce kvalifikované pracovní příležitosti v malých a středních podnicích využívajících místní a regionální potenciál.	Disponibilní příjem domácnosti na 1 obyvatele dle krajů Státní podpora malého a středního podnikání mimo hlavní aglomerace
17.3 Jsou podporovány různorodé formy bydlení, především dostupné nájemní bydlení pro všechny segmenty společnosti.	Medián podílu celkových výdajů na bydlení na disponibilním příjmu domácnosti (vše po odečtení příspěvku na bydlení) Podíl nájemního bydlení na obydlených bytech Byty se sociálním určením pořízené s podporou z prostředků Ministerstva pro místní rozvoj a Státního fondu rozvoje bydlení za rok Počet sociálních bytů na bytovém fondu obce
17.4 Lokální integrované strategie snižují sociální disparity v území, posilují nekonfliktní soužití a zvyšují kvalitu života pro všechny	Počet území v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností s výskytem sociálně vyloučených lokalit Podíl osob vykazujících známky sociálního vyloučení Počet místních integrovaných strategií Spokojenost s mezilidskými vztahy v obci Podíl osob se špatně vnímanou celkovou sociální podporou
18 Kvalitní urbánní rozvoj sídelních útvarů je zajištěn.	
18.1 Snižuje se zábor půdy ve městech a jejich zázemí. Brownfieldy jsou recyklovány a revitalizovány.	Roční zábor zemědělského půdního fondu Podíl počtu obyvatel ORP vůči výměře zastavěného území v ORP Počet a plocha výměry brownfieldů v kraji
18.2 Města jsou přátelská ke všem věkovým a uživatelským skupinám.	Počet municipalit naplňujících požadavky metodiky Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury

Strategický cíl	Navržený indikátor
10 Ekonomické aktivity podporuje stabilní a funkční infrastruktura.	
10.6 Navzdory důsledkům změny klimatu stát udržuje vysoký standard vodohospodářských služeb a zároveň zvyšuje jejich dostupnost.	Obyvatelé zásobování vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu
	Obyvatelé trvale bydlící v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu s koncovkou ČOV
	Ročně ujeté vozokilometry MHD ve městech
	Podíl nízkopodlažních vozidel MHD ve městech
18.3 Obce běžně plánují rozvoj společně s veřejností.	Počet realizátorů místní Agendy 21
	Počet strategií CLLD
	Počet obcí uskutečňujících participativní rozpočtování
19 Města a obce omezila emise skleníkových plynů a adaptovala se na změnu klimatu.	
19.1 Obce III. stupně předcházejí dopadům změny klimatu a jsou schopny se jim přizpůsobit.	Podíl integrovaných strategií obcí III. stupně obsahujících problematiku změny klimatu
19.2. Snižuje se počet a velikost městských tepelných ostrovů.	Tepelný ostrov města
19.3 Všechny nově dokončené budovy se řadí do energetické třídy A. Existující budovy se postupně renovují minimálně na úroveň energetické třídy C	Podíl dokončených budov ve třídě A na počtu dokončených budov
	Podíl adaptovaných budov
19.4 Zvyšuje se podíl veřejné zeleně v městských aglomeracích.	Podíl plochy zeleně ve městech
19.5 Významně roste délka cyklostezek a komunikací vhodných pro cyklisty	Počet kilometrů nově vybudovaných úseků cyklistické infrastruktury
19.6 Významně se zvyšuje počet bezemisních a nízkoemisních vozidel.	Počet elektromobilů registrovaných v Centrálním registru vozidel
	Počet rychlodobíjecích stanic na veřejné silniční síti
	Počet vozidel na zemní plyn (CNG/LNG)
	Počet napájecích stanic CNG/LNG na veřejné silniční síti
19.7 Klesá množství skládkovaného komunálního odpadu	Celkové množství produkovaného komunálního odpadu
	Celkové množství skládkovaného komunálního odpadu
20 Územní veřejná správa cíleně využívá nástroje pro udržitelný rozvoj municipalit.	
20.1 Ústřední státní správa metodicky podporuje a rozvíjí nástroje udržitelného rozvoje municipalit.	Existující metodická podpora nástrojům pro udržitelný rozvoj municipalit
20.2 Územní veřejná správa má dostatečné institucionální kapacity.	Četnost využívání řízení kvality v samosprávných úřadech
20.3 Zvyšuje se počet i kvalita realizátorů místní Agendy 21.	Počet realizátorů MA21

Zdroj: Úřad vlády ČR, 2017, vlastní úprava

Debata

V rámci Agendy 2030 byla mezinárodním společenství, resp. Organizací spojených národů, poprvé obecně uznána klíčová role municipalit v rozvoji. Přijatá rozvojová agenda se soustředí především na lokální problémy a tím pádem klade v mnoha případech i řešení (nebo alespoň iniciaci řešení) problémů na bedrech místních samospráv, kteréžto entity jsou

mají znalosti a schopnosti k řešení těchto problémů. (Řechková, 2015). Bohužel v případě indikátorů strategického rámce je tento posun reflektován pouze částečně, neboť celá řada indikátorů je navržena pouze na úrovni krajů, kde zcela ztrácí vypovídací schopnost či je využito úrovně obce s rozšířenou působností. Regiony ORP jsou však v převážné většině pouze administrativními jednotkami, nikoliv funkčními regiony, čímž je opět vypovídací schopnost dat degradována. Zůstává však otázkou, zda by přínosy podrobnějšího sběru dat vyvážily ekonomické náklady na tuto činnost. Města v České republice sice sledují celou řadu indikátorů, avšak ne vždy jsou jejich data kompatibilní. Některá města sledují ukazatele vycházející z metodiky Společných evropských indikátorů (ECI), zejména velká města jako například Brno využívají indikátorových sad Urban Audit, která však pro sídla malé a střední velikosti v praxi není příliš vhodná. Celá řada indikátorů je rovněž sledována v souladu s implementací strategických plánů měst. I zde se však jedná o činnost, kterou provádí především větší sídla.

Z Cílů udržitelného rozvoje a jejich indikátorů je patrný důraz na spolupráci jádrových měst s jejich zázemím, což je jeden z bodů, ve kterých města a obce v České republice zaostávají a ani strategický rámec na tuto skutečnost neklade důraz. Přes deklarovanou spolupráci v praxi nedochází k horizontální a mnohdy ani vertikální návaznosti dokumentů územního a strategického plánování (Šilhánková a Štěrbová, 2012; Půček, 2009), přičemž v mnoha případech jsou spolu strategický a územní plán v rozporu. Jediným nástrojem, který tak alespoň částečně funguje na mikroregionální úrovni jsou územně analytické podklady, i když i zde bohužel v praxi nedošlo k využití nástrojů, které zákon 183/20016 Sb. o územní plánování a stavebním řádu původně nabízel ke koordinaci rozvojových záměrů v území (Rada obcí pro udržitelný rozvoj území). V oblasti strategického plánování je situace pouze málo lepší, když především pod tlakem Evropské komise byly v současném plánovacím období donuceny ke spolupráci obce v rámci integrovaných teritoriálních investic (ITI) a integrovaných plánů rozvoje území (IPRÚ). Využití těchto nástrojů je však motivováno především snahou o využití finančních prostředků Evropské unie než vidinou přínosů koordinace rozvoje území.

Jak již bylo řečeno výše, cíle Strategického rámce Česka republika 2030 neodpovídají ve své struktuře Cílům udržitelného rozvoje. Samotná tato skutečnost ještě není důvodem ke kritice, bylo by však záhodno u cílů strategického rámce, resp. u navrhovaných karet jednotlivých cílů (a návazně jejich indikátorů), uvádět návaznost na strategii vyššího řádu. Tato skutečnost prozatím poměrně výrazně chybí, a to především s ohledem na fakt, že současné úvahy směřují k vyšší metodické svázanosti tvorby strategických dokumentů především na nižších úrovních, a tudíž také větší provázanosti strategických dokumentů ve vertikálním směru.

Závěr

Indikátory Cílů udržitelného rozvoje jsou stále živou záležitostí, která se postupně vyvíjí a zpřesňuje. Především u indikátorů skupiny TIER III bude dále docházet ke zpřesnění metodik indikátorů a vyloučena není ani jejich změna. Obdobná situace je rovněž na úrovni České republiky, kde jsou sice již indikátory součástí Strategického rámce Česká republika 2030, avšak, jak bylo uvedeno výše, v některých oblastech by byla vhodná modifikace či doplnění stávajících indikátorů či úrovně jejich sledování stejně jako upevnění vazeb s dalšími rozvojovými dokumenty v horizontálním i vertikálním směru.

Použité zdroje

7 Continents and 5 Oceans of the World. *Top 10 Largest Cities in the World* [online]. 7 Continents and 5 Oceans of the World, 2015 [cit. 2017-08-22]. Dostupné z: <http://www.7continents5oceans.com/largest-cities-world>

HNILÍČKA, Pavel. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů: urbanismus do kapsy*. 2., dopl. vyd. Brno: Host, 2012. 207 s. ISBN 978-80-7294-592-4.

HRŮZA, Jiří. *Teorie města*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. 327 s., [44] s. obr. příl.

OWEN, David. *Trvale udržitelná města* [online]. Brno: EnviWeb, 2010 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/80008>

PAULINYI, Ákoš. *Průmyslová revoluce: o původu moderní techniky*. Praha: ISV, 2002. Historie (ISV). ISBN 80-86642-02-x.

PŮČEK, Milan. Strategické versus územní plánování. *Urbanismus a územní rozvoj*. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009, 12(1-2), 21-26. ISSN 1212-0855.

Rada vlády pro udržitelný rozvoj. *SDG 11: VYTVOŘIT INKLUZIVNÍ, BEZPEČNÁ, ODOLNÁ A UDRŽITELNÁ MĚSTA A OBCE* [online]. Praha: Úřad vlády ČR, Oddělení pro udržitelný rozvoj, 2015 [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: <https://rvur.vlada.cz/clanky/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecna-odolna-a-udrzitelna-mesta-a-obce>

RITSCHELOVÁ, Iva. Indikátory pro Agendu 2030. *Statistika a my*. Praha, 2016, 6 (03), 4-5. ISSN 1804-7149. Dostupné také z: <http://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2016/03/18041603.pdf>

ŘECHKOVÁ, Šárka. Nově přijatá agenda 2030 klade důraz na aktivní zapojení měst a obcí pro dosažení udržitelného rozvoje [online] Svaz měst a obcí 20.10.2015 [cit. 24.8.2017]. Dostupné z: <http://www.partnerskamesta.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace/nove-prijata-agenda-2030-klade-duraz-na-aktivni-zapojeni-mest-a-obci-pro-dosazeni-udrzitelneho-rozvoje.aspx>

ŘÍHA, J. K., ed. a FIERLINGER, Otokar, ed. *Město a upravovací plán*. V Praze: Spolek československých inženýrů, 1932. 139 - [i] s.

SHEN, Liyin, Chenyang SHUAI, Liudan JIAO, Yongtao TAN a Xiangnan SONG. Dynamic sustainability performance during urbanization process between BRICS countries. *Habitat International* [online]. 2017, 60, 19-33 [cit. 2017-08-28]. DOI: 10.1016/j.habitatint.2016.12.004. ISSN 01973975. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0197397516302053>

SIDOROV, Egor. Předsedkyně ČSÚ ve Statistické komisi OSN. *Statistika a my*. Praha, 2017, 7(03), 5. ISSN 1804-7149. Dostupné také z: <http://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2016/03/18041603.pdf>

SIRŮČEK, Pavel. *Hospodářské dějiny a ekonomické teorie: (vývoj, současnost, výhledy)*. Slaný: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-53-9.

SOBOTOVÁ, Lenka. *Města a lidská bezpečnost* [online]. Praha: Rozvojovka, 2017 [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/151-mesta-a-lidska-bezpecnost.htm>

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Urbanizační procesy současného města = The urbanization processes in contemporary city: teze přednášky ke jmenování profesorkou v oboru Architektura*. Brno: VUTIUM, 2009. 40 s. Vědecké spisy Vysokého učení technického v Brně. Habilitační a inaugurační spisy, sv. 302. ISBN 978-80-214-3845-3.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a kol. *Suburbanizace - hrozba fungování (malých) měst*. Vyd. 1. Hradec Králové: Civitas per populi, 2007. 234 s. ISBN 978-80-903813-3-9.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a Petra STĚRBOVÁ. Vyhodnocení vztahu a dopadů územních a strategických rozvojových dokumentů (na příkladu obcí s rozšířenou působností v okrese Jičín). *Regionální rozvoj mezi teorií a praxí*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2012, 1 (mimořádné číslo), 110-120. ISSN 1805-3246.

TANG, Yunyi a Ruihan ZHANG. *The Balance Between Equity and Efficiency in Urban Planning* [online]. s. 185 [cit. 2017-08-26]. DOI: 10.1007/978-3-319-43663-0_11. Dostupné z: http://link.springer.com/10.1007/978-3-319-43663-0_11

United Nations: Information Centre Prague. *Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)* [online]. Praha: UNIC Praha, 2015 [cit. 2017-08-27]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>
United Nations: Information Centre Prague. *11. Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce* [online]. Praha: UNIC Praha, 2015 [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/sdg-11-vytvorit-inkluzivni-bezpecna-odolna-a-udrzitelna-mesta-a-obce/>

United Nations - Sustainable Development: Knowledge Platform. *Sustainable Development Goals* [online]. New York, USA: Division for Sustainable Development, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, 2015 [cit. 2017-08-26]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

United Nations - Sustainable Development: Knowledge Platform. *Sustainable Development Goal 11: Targets & Indicators* [online]. New York, USA: Division for Sustainable Development, Department of Economic and Social Affairs, United Nations, 2016 [cit. 2017-08-23]. Dostupné z: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg11>

Úřad vlády České republiky *Strategický rámec Česká republika 2030, Příloha 1: Indikátory ke specifickým cílům strategického rámce Česká republika 2030*. Úřad vlády České republiky, Odbor pro udržitelný rozvoj, 2017, 104 s. Dostupné také z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/CR-2030/Priloha-c--1_Indikatory-ke-specifikym-cilum-CR-2030-compressed.pdf

Úřad vlády ČR. *Zápis ze 7. jednání Výboru pro indikátory udržitelného rozvoje Rady vlády pro udržitelný rozvoj* [online]. Praha: Úřad vlády ČR, Odbor pro udržitelný rozvoj, 2017 [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/vybory-rvur/Zapis_7_zasedani_Vybor_indikatory_RVUR_23-5-07.pdf

VALINOVÁ, Eliška. Český statistický úřad. *Globální sada indikátorů*. Prezentace na 1. zasedání Výboru pro indikátory RVUR, Praha 28.4.2016, 2016, 8 s. Dostupné také z: http://mejseksvetu.cz/wp-content/uploads/2016/07/Globalni_sada_indikatoru-Ing_Eliska_Valinova.pdf

Vláda České republiky. *Česká republika 2030* [online]. Praha: Vláda ČR, 2017, s. 396, ISBN 978-80-7440-188-6 [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/cr-2030/uvodni-stranka-144714/>

Vláda České republiky. *Seznam výborů RVUR a popis jejich činnosti: Výbor pro indikátory udržitelného rozvoje* [online]. Praha: Vláda České republiky, 2016 [cit. 2017-08-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/udrzitelny-rozvoj/vybory-rvur/vybor-pro-indikatory-udrzitelneho-rozvoje-142897/>

WANG, Yan a Jiafei BAI. Experience, Lessons of India's Urbanization and Its Warnings to China. *Proceedings of the 20th International Symposium on Advancement of Construction Management and Real Estate* [online]. Singapore: Springer Singapore, 2017, s. 489 [cit. 2017-08-21]. DOI: 10.1007/978-981-10-0855-9_43. ISBN 978-981-10-0854-2. Dostupné z: http://link.springer.com/10.1007/978-981-10-0855-9_43

ZHANG, Xiaoling. Sustainable urbanization: a bi-dimensional matrix model. *Journal of Cleaner Production* [online]. 2016, 134, 425-433 [cit. 2017-08-22]. DOI: 10.1016/j.jclepro.2015.08.036. ISSN 09596526. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0959652615011269>

Poděkování

Příspěvek byl zpracován s podporou IGA Univerzity Pardubice v souvislosti s řešením projektu č. SGS_2017_021